„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 135. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 31. АВГУСТА 1894. ГОДИНА XXIX.

ПРЕД СВЕТСКИ СУД!

Народносно питање у Угарској заинтересовао је цео образовани свет и Мађари употребљавају сва могућа средства, само да угуше истину и затрпају жалосни положај Немађара.

Тако су у Хагу, где је био интерпарламентарни конгрес, претњама осујетили, да то питање дође на дневни ред, јер су претили, да ће доћи до неспоразума и немира на оном конгресу, који приповеда светски мир. Обијали су прагове свима члановима приређивачког одбора, те разним лажним подметањима успели, да то питање није претресано, и наметули силом варош Будимпешту, да у њој буде 1896. године одржан тај конгрес, да би сјајним дочеком и блеском заварали чланове конгреса и лажну им слику Угарске показали.

То су смерали и овом приликом да чине, када се држи у Будимпешти хигијенски и демографски конгрес, и облећу око научника са свију страна света, да ови не виде истину стања у Угарској.

Лист „Пешти Напло“ који је обрукан тиме, што је пре кратког времена од апоњевачког органа, постао чивутским новцем Хаза и Дајча владиним органом, донео је ту недавно на више европских језика на уводном месту чланак упућен члановима тог конгреса, у којем хоће да заведе и забашури прави положај немађарских народности.

Тај чланак је киптио од лажи, клевета, обмана и софизма.

Но ни народности нису остале дужне одговора.

Темишварски румунски лист „Dreptatea“ (Право) одговорио је на тај чланак у име немађарских народности на румунском, немачком и француском језику и разаслао је тај број свима члановима конгреса.

Ево тог чланка:

* * *

ЧЛАНОВИМА
хигијенског и демографског конгреса.

Темишвар, 8. септембра 1894.

„Молимо вас, да се добро осврнете, када сте већ овде.“

„Молимо наше госте, да буду строге судије овоме народу“.

„Pesti Naplo“ од 1. септ.

Вођени узвишеним идејалима хуманитарности, искупили су се из свију делова света многобројни научењаци и човекољуби у главну варош наше земље, и упалили су овде луч науке и народног бољитка, да би и нами пружили велике благодети умног напретка и цивилизације.

Прожмани осећајима поштовања и благодарности поздравио је румунски народ Угарске и Ердеља састанак овог конгреса, и пратио му је рад живом пажњом.

Но, ми Румуни, имамо и особени узрок, да одличном скупу у нашој престоници, пуну пажњу обратимо, по што се из свечаности, приређених у почаст његових чланова, из разних чињеница приликом дочека, и из непосредних изјава мађарске штампе види, да се са позивом конгреса у Будимпешту не само циљ науке и цивилизације, већ у првом реду чисто политичка намера, имала пред очима.

Мађарска штампа захтева „вердикт преко политичких одношаја земље“, да би се обеснажили они покушаји „клеветничких нападаја, који хоће нашу државу пред судом образованог света да оцрне“.

Ми Румуни, а са нами и остале немађарске народности ове земље, не би се усудили, да скренемо пажњу чланова конгреса, од њихових научних и цивилизаторских задатака. Но, по што је то мађарска штампа учинила, то се ми отвореним срцем њојзи придружујемо, и мирно остављамо мужевима науке и човекољубља, да изреку пресуду о положају, у коме смо у овој земљи постављени. Само једну молбу упућујемо том приликом, на чланове конгреса, да унутрашње прилике земље рођеним очима посматрају и да их на основу сопственог искуства процене.

Наша заједничка отаџбина је по превасходству полиглотска (многојезична) држава, и у њој станују шест народа: Мађари, Немци, Румуни, Словаци, Срби и Рутени. Ни један од тих народа нема апсолутне већине, али сваки има своју оштро одељену народну индивидуалност, и према томе и своје особите просветне и политичке аспирације.

У пркос ових прилика, које стоје ван сваке сумње, не ће чланови конгреса на свима њиховим путевима, који ће им поглед у јавни живот ове земље пружати, никад и нигде наћи какве манифестације немађарских народности, које сачињавају већину становништва.

Је ли та појава — питамо ми — у опште могућа у једној полиглотној држави, која свима њеним народима у једнакој мери пружа благодети уставне слободе и заиста либералних установа?

У Будимпешти показаће члановима конгреса, да би се ослабио сваки прекор потиштености немађарских народности, један закон, који носи наслов: „О равноправности народности.“

Истина је, да у низу закона ове земље, постоји и један чланак, који носи горњи наслов, којег је законодавство примило и Његово Величанство санкционисало, али који се ипак не узима у обзир нити се спровађа ни у једном свом делу, нити у каквој мумиципији земље.

Чланови конгреса могу слободно питати своје домаћине у Будимпешти, ма за један једини кутак ове земље, где су захтеви тог закона остварени и уважени.

У другим државама је савесно вршење закона основа опстанка, за мађарску државну политику стоји баш обратно.

Опште признат постулат цивилизације и напретка, шта више и позитивних закона Угарске је, да се сваки њен народ на сопственом матерњем језику образује и развија.

Па ипак ће чланови конгреса у заман тражити у целој земљи какву немађарску просветну установу, које је влада основала или коју би влада потпомагала.

Ма да сви народи државе њене терете једнако носе, ма да се већа половина државних прихода из зноја немађарских народа добија, ипак држава за ове ни једну једину просветну установу не издржава.

Може ли се овако што у опште и замислити у једној чисто полиглотској држави, ако је заиста либерално уређена?

Но чланови конгреса могу још и више да виде. Немађарске народности издржавају из сопствених средстава замашан број просветних установа; та н. пр. румунски народ издржава 5000 основних и 7 средњих школа, више стручних и грађанских школа, до 40 новчаних завода и многобројна друштва и дружине с просветним циљима. И све те установе, не само што нису од државе потпомогнуте, већ на против оне су на свима пољима осумњичене, гоњене и загрожене. Крајња циљ државне наставне политике је: помађаривање тих установа, и њихово умножавање се свим средствима спречава.

Може ли се ово замислити у држави, чије установе свима њеним народима у једнакој мери осигуравају благодети уставне слободе?

Исту слику видеће чланови конгреса на пољу правосуђа и државне управе.

Наћи ће у пределима, у којима Румуни на многим квадратним миљама непомешани у збијеној гомили станују, судије, који не разумеју језика народног.

Видеће, да се сви судски списи расправе, при којима су у питању имање, част и живот, на језику воде, који је туђеноме посве непознат, а видеће и то, да некажњени остају и најсуровији нападаји на наше имање и слободу, као што је био случај код бруталног нападаја тордашке светиње на кућу председника румунске народне странке.

Видеће, да цела државна управа не узима у обзир ни најприродније и најправичније језичка и политичка права немађарских грађана, тако да се и у оним пределима, у којима искључиво Немађари станују, праве задаће администрације доследно потчињавају обзирима помађаривања, и све то бива на штету најживотнијих интереса грађана и у противности са најпростијим начелима добре администрације. Ти обзири помађаривања имају се тако на уму и у најситнијим питањима, да н. пр. на земљишту једне чисто румунске жупаније није могуће да се истави поштанска упутница и једне општине у другу, а да се не зна и не употреби мађарски језик.

Је ли то оно „поштовање права“ и „трпељивост“, коју хоће мађарска штампа да констатују чланови конгреса?

Сунце једне уставне слободе, — каже се у Будимпешти члановима конгреса, — греје својим благодетима све грађане ове државе, без избора и без обзира на то, на којем се језику и по којим се верским обредима моле богу.

Али им се не каже, да се за замашни део грађана ове државе стварају и одржавају изнимни закони и изнимна стања, да се у Угарској за један парламенат по два разна изборна закона бира, и да је у Ердељу, у којему су две трећине Румуни, још и данас у крепости изнимни закон о штампи, који је донесен у времену апсолутизма, који иначе у Будимпешти тако јако мрзе.

Не каже им се, да румунска штампа тако рећи непрестанце на оптуженичкој клупи седи, па и сам овај лист, који је пре неколико месеци основан, те на строго законитој и уставној основи тежи за споразумом разних народа ове земље и то на темељу правде и међусобног поверења, има после по године опстанка пред собом половину стотине пресских парница.

Отвореним срцем прикључили смо се жељи мађарске штампе, да би чланови конгреса своју пажњу и политичким одношајима ове земље обратили, и мирном савешћу остављамо им, да иста правично процене и свој вердикт донесу. Али нам је била дужност, да им овлашним цртама покажемо пута, по којем би се знали наћи у потемкиновим селима, која им се приказују и која ће им се још приказати. Они су много видели у престоници, па ће сада и разне пределе да обиђу. Но све што ће им се показати, све ће стајати у противности

ПОДЛИСТАК.

НЕШТО У ПРИЛОГ СРПСКЕ УМЕТНОСТИ.

Од како пратим српску журналистику, приметио сам, да наши како политички тако исто и белетристички листови врло мало воде бригу о уметности српског и словенског народа. Тек по кад-кад донеће који српски лист какву нотицу о овом или оном српском или словенском сликару, вајари српски и словенски врло се ретко спомињу, а о архитектима нема никад ни спомена. Ми Срби имамо данас тако способног и спремног архитекту, да би се други изображенији народи поносили њиме, — српском свету тај архитекта је до данас врло мало познат. Наши календари доносе слике много незнатнијих људи, а никад нису уредници тих календара ни помишљали да донесу слику, да донесу чланак о животу и раду српског чувеног архитекте Косте Јовановића. Он је данас познатији немачкој изображеној публици, него нама Србима. Зграде, које је Јовановић израдио увек доносе и о њима се најлепше изражују немачки стручни листови. Шта више, Јовановић пише своје стручне ствари на немачком језику, а када је који српски лист споменуо његове расправе из архитектуре? Колико је бар мени познато, готово никада.

Па као што наши листови врло мало воде рачуна о најновијој српској уметности, тако исто врло ретко ћете у њима наћи штудија о старој српској уметности. Ни један писац „Историје Срба“ никада није пропратио и културни развитак Српства, где би осим појезије било говора о српској архитектури, вајарству и сликарству. Ми до данас немамо ни једне књиге, која би нам показала развитак српске уметности. О „српској уметности“ написао је наш врло вредни, али сада већ покојни српски књижевник Владимир Карић у своме делу „Краљевина Србија“. Колико је могао и колико је имао спреме из саме уметности, он је на томе пољу и урадио.

За што смо ми Срби од осталих културних народа тако јако заостали на пољу уметничком?

Има много узрока, а један и врло важан узрок је то, што многи Срби, који би могли и који би требали да се брину и да потпомажу уметност, не маре за њу и што баш од њих српска уметност нема велике користи. Ако се у Српству појави који даровити уметник, па ако је случајно још при том и сирома човек, он се мора неком обратити за помоћ, ако жели, да се у својој струци изобрази и усаврши. Ти сиромашни уметници не ће моћи тако лако код Срба наћи довољне потпоре; за то се морају обратити на туђина. Но чим затраже помоћи од туђина, то ти људи после свршених наука не ће се више тако лако вратити у српски народ, ти људи напустиће и заборавиће на Српство. Да је то заиста тако, доказаћу мало доцније. Или ако је који Србин тако сретан, да се без туђе помоћи изобрази за уметника, па се и врати у своје Српство, мислите ли ви, да ће се он моћи у српскоме народу дуго и задржати? Једном генијалном сликару, који ствара велика дела, не ће се у Српству тако лако наћи купца за његова дела, јер су код нас врло ретки они људи, који би за један уметнички рад дали по неколико хиљада форината. Наши генијални уметници морају се винути у свет, морају отићи другим народима, који знају много више да цене уметност и уметничка дела, него ми Срби. Ти странци даће им за њихове радове ону суму новаца, коју буду потраживали. Тако је урадио наш врло чувени сликар Павле Јовановић Он је данас по целом изображеном свету врло знан и чувен, а питање је, да ли би био он дошао до тога гласа, да је остао у Српству. Но Павле Јовановић и ако је у туђем свету чувен као сликар, он је бар и у том страном свету остао Србин, али има данас два сликара, који су по пореклу Срби, али ми Срби до данас још никако не чусмо ни речице од њих, да су они заиста Срби. Ту је акварелиста и ландшафт-сликар Никола Машић. Он је бар пореклом Србин, јер ако се не варам његов рођени брат Александар Машић, који је био на земунској реалци професор цртања, био је Србин. Никола Машић данас је већ чувен сликар по целом изображеном свету. Већ више пута видео сам фотографије његових слика по разним немачким и француским листовима, само ми Срби знамо врло мало о његовим сликарским радовима. А како би и знали, кад он не живи, нити се икад бави у нашој средини. Његово место боравка је Загреб. Са својим сликама Никола Машић није могао код нас Срба реузирати, с тога је отишао Хрватима, који су га оберучке примили и његове слике врло радо куповали. На првом месту ту је био владика Штросмајер, који је већ многу слику од њега купио и које данас красе хрватску галерију слика.

Па ако се не варам, испрва су српски листови говорили, да је чувени сликар Влахо Буковац, који је био питомац владике Штросмајера, да је и он тако исто Србин, али у последње време дао је Буковац изјаву, да он није Србин, него Хрват.

Сада ми нешто није довољно јасно. Да ли су пре српски листови грешили, кад су Буковца назвали Србином, јер његова изјава каже, да он није био Србин; или је Буковац заиста пореклом Србин, али се касније више осећао Хрватом, него Србином. Шта је побудило код њега толику симпатију на спрам Хрватства, те је са свим заборавио на своје српско порекло?

Та смо два уметника изгубили за српску уметност. Историја српске уметности не ће их моћи убројити у српске уметнике, јер они данас живе, осећају и раде као Хрвати.

Али поред та два врло знаменита сликара има наде, да ћемо изгубити још једног млађег, али тако исто даровитог уметника. Исти је свршио сликарску академију у Бечу, и то тако

са стварним приликама: са полиглотним карактером земље. Ако хоће праву истину да познаду, то морају походити последња обиталишта, која држава Румунима пружа, а та значајна и по либерализам установа угарске државе карактеристична обиталишта јесу: краљевски мађарски државни затвори.

НЕСИГУРНОСТ У СРБИЈИ.

И у гори и у пољу, по путовима у селима па и у варошима, у Србији бесне данас хајдуци.

Кад је вода устојала, да ли је чудо, што се појављује жгадија и кужи ваздух; кад је у Србији труло стање, да ли је чудо, што у земљи влада општа несигурност, што хајдуци уцењују мирне грађане, што људски животи падају као снопље.

Данас у Србији ни живот српском грађанину није сигуран, а камо ли имање. Запитаћете, па шта ради влада, што она не стане на пут томе злу, што не брани српске грађане?

Данашња влада има друга посла! Ко ће се бактати око тих ситница, када су на дневном реду други важнији послови.

Када би влада бранила српске грађане, ко би онда измишљао завере, ко би у затвор ни криве ни дужне гонио опозиционе прваке, ко би забрањивао опозиционе листове, ко би гонио из службе савесне чиновнике, ко би градио разноврсне „гшефтове,“ ко би отимао општине, натурујући свугде владине пришипетље?

Па онда, како је „неправедна“ осуда, да ова злогласна „неутрална“ влада гони слободне грађане. Ено вам пуне горе и поља „најслободнијих“ грађана, хајдука! Ено, где се они комотно размећу по горскоме хладу, те иза каквог грма чекају запетом пушком, када ће проћи по који трговац! Па још како „судбина“ хоће, те само опозиционе главе падају, а неутрални као да су ровашени, познају их и хајдуци, те њих не бију. Хајдуци су данас у Србији тако разузадано слободни, да их полицијске власти не само не гоне по гори и дубрави, већ се они који пут приближе до у саме вароши, убијају, краду, а невини неутрални полицијски органи некако нису срећни, јер још ни једног опасног зликовца нису ухватили!

Шта више, често се изненада отварају ноћу врата од тамница и опасних зликоваца, осуђених на доживотну робију — нестаје. Нестаје их, и они иду у слободу, у „природу,“ али на жалост, нестаје са света одмах и по којег ваљаног српског грађанина!

Ето тако ради данашња неутрална полиција ван Београда, неутрална је према хајдуцима, неутрална је, да чује вапаје мирних грађана, који пропишташе од хајдука.

Под радикалима хајдучије је са свим нестало, а данас на жалост, нема ни једног окружја, где нема по 20—30 хајдука.

Данас иде број погинулих жртава у десетине, а неутралнима је канда то све „мало.“

Али по свему изгледа, да се неутрална сила ближи своме крају, а народ већ сада вели: „Испало оно око, које за овом владом зажали!“

С. С.

НА ПОСАО!

(поклич срп. народном учитељству.)

Ко је иоле пажљивије наше школске прилике посматрао, могао је лако увидети, да је наша школа од свих данашњих установа наших најзапостављенија, управо заборављена.

Већина људи, посланика на нар. црк. школ. сабору у више је прилика јасно показала, да јој је народна школа и просвета девета брига. — Док је мањина саборских посланика одушевљено хтела у напред корачнути и народну школу на онај ступањ развитка подићи који јој је у овим кобним данима од животне потребе, дотле је већина сваки могући успех у корист народне школе спречавала. — Али је и то коло одушевљених људи под притиском несрпског расположења саборске већине морало попустити; — а шта је најжалосније, интереси народне школе и учитељства, били су жртва саборске слоге (!).

А шта да кажемо за наш школски савет, за наше епархијске власти? Поред њих је народна школа и учитељство наше на милост и немилост мађарског шовинизма остављено. Па и ако по некад од себе гласа дају, да су живи Срби, ти гласови су обично били: После кише јапунце. — Просветни предмети обично су последње тачке у распореду дневнога рада или се у опште и не претресају; а ако су какве наредбе од стране министарства поднешене, оне се без свакога поговора усвајају, па биле оне противне народној школи нашој или не. — Но треба ли на основу какве подвале, па ма она са ма које стране долазила, противу учитеља „шпанску инквизицију“ изаслати, то се муњевитом брзином обавља.

Један поглед на наше народне школе по појединим местима, па да се човек згрози. По местима је управа школска обично поверена нестручним особама или таковима, који по ћефу са школом управљају, те с тога не треба да нам је нешто ново, када никаква успеха не добијамо.

Ове наведене истине не само да потврђују наше речи у уводу ових редака, него нам позитиван закључак пружају, да ми Срби овде у Војводини поред оваких прилика у данашњим данима не само немамо никакве будућности, него нам извесна пропаст прети — нас мора нестати!

Ако стоји толико пута доказана истина, да је школа живот једнога народа, то ми морамо сву нашу снагу употребити у корист народне школе наше.

На посао дакле!

Јест, народно учитељство треба на политичку поворницу одважно да ступи, да сачува, што је напуштено; да излечи оне ране, које су од стране познатих црних птица народној школи задане.

Наше народно учитељство мора устати у обрану своју и народних школа, јер је само себи остављено!

Тешка је та одлука, тешка ће та борба бити; али где је у питању битисање српског имена, ту народно учитељство све дневне тегобе своје мора радо заборавити!

Наша ће се борба на две стране односити, противу оних, који данас народном школом несрпски управљају и народно учитељство гоне, а то су наше „претпостављене власти“ — и противу мађарског шовинизма, који нам школе сатире, а народно учитељство у неко просветно ропство одводи!

Нами ће се борба милити, наши ће редови непобедими бити, јер нас једна и иста замисао везује и одушевљава: За српско име своје!!! У ком би се правцу имала кретати та борба наша, то би месни, сресни и т. д. учитељски зборови одредили.

После првих успеха, данашњи „оци“ народне школе наше биће уништени, и повући ће се на стара места своја — а Мађари ће просветни пораз претрпети.

На посао дакле!

Један учитељ.

НА НИЗБРДИЦИ!

Београдски „Дневни Лист“ пише:

Овој бедној отаџбини као да није суђено да живи у миру и спокојству.

Српски народ у Србији мучи муке Сизифове; никако не може да се смири и да одахне од тешке бриге и искушења. Шта све нисмо ми доживели последњих тридесет година! Три врло крвава и тешка рата, једну буну, сгакојаке експерименте и међусобно гоњење и сатирање. Све ово задало би тежак удар и спречило би напредак и држави много снажнијој и старијој, а нашу отаџбину овака зла судбина посигурно ће упропастити, ако се у дванаестом часу не освестимо и не скренемо с кобне низбрдице, која нас води у ждрело пропасти.

Смрћу намесника генерала Протића Србија је потиснута са свога природног и законитог пута без икаквог оправданог разлога и од тога доба почињу разни експерименти којима данас нико још не може догледати краја. Шта се хтело и желело постићи променом од 9. августа, ми то још не можемо себи да објаснимо, као што и не можемо да објаснимо ни све оно, што је наступило после те промене, па ни ово што се догађа данас у Србији.

Никакви крупни државни разлози нису захтевали, да се ни 9. августа, ни 9. јануара спречи правилни развитак и уништи законити поредак у Србији. Да је чин од 9. августа био злокобан по земљу, то је признато и са највишег места 1. априла, а да ни промена од 9. јануара неће донети земљи никаква добра, о томе смо ми дубоко уверени.

Свима овим променама и експериментима, по нашем мишљењу, једини је смер то, да се уништи народна радикална странка. Шта ли је она толико богу и народу згрешила, да се на њу диже толика хајка? Каква је она недела и злочине учинила за време своје владавине, а какве од 9. августа до 1. априла и од 9. јануара до данас као опозициона странка? Ми нисмо били никад слепи партизани, а нисмо ни сад, али искрено исповедамо, да ми не видимо и не знамо те њезине злочине, који би могли правдати ову хајку на њу. Од 1888. г. радикална странка стоји строго на земљишту закона и сав рад њезин и као владајуће и као опозиционе странке строго се кретао у границама закона. Говорити противно, значи говорити неистину. Приговарало јој се, а и сад се још приговара, да је радикална владавина била скроз партијска и да је државне интересе ставила у службу радикалне странке. И ово је лако рећи, али је тешко доказати. На против постоје факта, која се не могу побити празним фразама, да је држава наша за време радикалне владавине коракнула великим кораком напред, а зна се и то, да је тада у неким гранама државне службе и на врло важним позицијама било више напредњака и либерала него радикала. И кад је то тако, онда ми питамо, како се радикали могу окривљавати као слепи партизани, који су њоја заностављали државне интересе својим партиским интересима и своје политичке противнике бездушно прогонили?

Ми бисмо рекли, да је сав грех радикалне странке у томе, што она у опште постоји и што је овако силна и снажна. И само за то, што је она овако снажна и моћна, треба је зар растројити и уништити? Докле једна политичка странка стоји на законитом земљишту, она никад није опасна ни за престо ни за државу. На против она је од неоцењене користи за земљу, јер уживајући поверење крунино и поверење народно, она је кадра да савлада и највеће тешкоће, које није у стању да савлада једна странка, која не ужива оволико поверење огромне већине у земљи.

За то ми сматрамо за једну велику политичку погрешку и за несрећу по нашу отаџбину, што је радикална странка одгурнута са крме државне 9 августа и 9. јануара.

Од 9. јануара непрестано се проповеда неко измирење и стишавање партијских страсти, али на делу ми од свега тота ништа не видимо. Ми на против видимо, да је радикалној странци оглашен рат на живот и смрт, и да се њезини виђени чланови стављају под суд за злочина дела, о којима они никад нису ни сањали. Овакав рад и оваки поступци никад и нигде нису доводили до измирења ни до стишавања партиских страсти, па посигурно не могу и не ће довести ни код нас. Неправедна гоњења не ублажују и не стишавају страсти, него их још већма распаљују. Тако је било увек, тако ће бити и сад. У овом гоњењу радикалних првака ми видимо једну нову крупну политичку погрешку у низу многих, којима се ова наша „неутрална“ влада прославила, од како је Србију повела низбрдице.

Поглед по свету.

— Стојилов на путу. Бугарски министар-председник Стојилов вратио се из Видина у Лом-Паланку, а одавде свраћа у сва места, која су му ув пут. У свима местима дочекује га народ одушевљено. Скоро у сваком месту развија Стојилов програм свој и своје владе, који се у опће допада. У Видину говорио је о држању Стамбуловљеву према Фердинанду Кобуршком и обележио је његово држање као издајство. У владиним круговима очекују, да ће после овог путовања министрова избори за собрање испасти добро по владу, по што се нигде није појавила при посети министровој противна струја.

— Претенденат за француским престолом. После смрти париског грофа Филипа Орлеанског известио је његов син кнез Филип Орлеански све дворове јевропске о смрти свога оца. Тако је брзојавио и цару и краљу Францу Јосифу. Овај поступак његов тумаче, као да је хтео да обележи тиме становиште претендента француског престола.

— Рат између Кинеза и Јапанаца. Из Шангхаја јављају, да је заповедник флоте у печилском заливу, адмирал Тинг деградован и постао је потчињен заповедник војске на копну. Он је требао да одбије Јапанце, који су неко острво заузели у близини тврђавице Артура и том се приликом показао слабо одважан и неспособан. Кинеске новине јављају, да су цар и царица одбили предлог, да потраже посредовања у Русије и Енглеске. Из Нинчуана отишао је један брод право у Јапанску, пошто је најпре ушао у брод јапански конзул и јапански исељеници и бегунци Власт је позвала становнике јевропске у том граду, да неизоставно отпутују, јер Јапанци пустоше и пале куће. Поплава у околини Пекинга сматра се као згодна одбрана против нападаја, који Пекингу можда предстоји.

Пред почетак године учитељске школе.

У једном од прошлих бројева цењене „Заставе“ изашла је изјава — против г. Драгутина Блажека, учит. хармонијског појања и певања — потписана од нас осморице. Том приликом смо обећали, да ћемо коју више о њему рећи, па ево сада искупљујемо своју реч, износећи па јавност нека његова дела. На ово обраћамо пажњу особито вис. СНСШ. Савета.

Око 20 година је већ, како се г. Др. Блажек налази као учитељ на срп. учит. школи сомборској. Па каква смо напретка за то време видели у предметима, које он предаје?! О напретку овде не може бити ни говора, него се опажа назадак и то сваким даном све то већи. Главни узрок тога назатка почива у самоме учитељу г. Др. Блажеку и то поглавито са његове неуредности у школи. Та он свагда пре доспева, да даје приватне часове, за које посебну плату добија, него ли да држи своје прописане часове у школи. Обично место немачког језика држи се хармонијско појање и том приликом један од вештијих приправника управља кором, а он даје приватне часове или се шета од дућана до дућана и купи новости. А и кад дође на предавање, пошто као човек мало више повуче, буде свакојаких призора. Тада су му ученици и ученице и бећари и магарци и слушкиње и брбљаве пиљарице и каквих ту речи нема. Противи ли му се когод, одмах с њиме у разредну књигу, па о конференцији зло са владањем. Бивало је случајева, да га је поједини питао, за што га назива тим именима, а он се тада просто изговарао, да он то није као њему казао, него неком другом; а кад дође други, онда опет другом.

Но ево да наведем неколико примера, како дотични учитељ у школи и цркви поступа и ради: тројицу од нас био је ослободио од полажења часова хармонијског појања и певања. У томе приспеше и испити, а ми сви закључимо, да се, по обичају сликамо са професорском колегијом. И тако позовемо све професоре а њега, не хтевши му вређати достојанство не позвасмо. (А како би и изгледало да се он слика са нама, које је магарцима називао! Шта би он онда био, кад би се у исто коло ухватио?). Неки од професора беху за тим да и њега позовемо, али нас неколицина мушких и женских одупресмо се томе с тим, што рекосмо, да се у том случају ми не ћемо сликати. Том приликом једна од наших колегиница отворено је рекла, да је њој испод достојанства, да се с њиме слика. Но како је на истом заводу јако развије-

---

звани „Allgemeine Abtheilung“. Последње две године био је у Минхену, где је похађао шпецијалну школу за портрет и историјско-сликарство, код врло чувених професора Дица, Бранта, Лиценмајера и Раупа. Исти уметник, док је још похађао сликарску школу у Бечу, морао се јако борити са сиротињом, али сиротиња га није могла одвратити од његове намере Поред муке и патње он је и даље радио и усавршавао се, те тако је свршио науку у Бечу и отишао у Минхен. Док је био у Бечу, могао је радити и напредовати, јер те три године нису скопчане са тако великим издатцима. Много су већи издатци на шпецијалној школи, јер ту му поред сликарских прибора треба много новаца за оне особе, које му као модел служе. Та замислите штовани читаоци, са којом сумом новаца за месечно издржавање одлучио се тај човек да сврши сликарску школу? Са чистих 25 фор. месечно, које му давала „Српска Матица“. Како се тај исти морао патити на школи за свих тих пет година? Данас тих 25 фор. нису му довољни за сликарски прибор и моделе, а камо ли још и за живот. И тај човек принуђен је данас да напусти сликарску школу. Са тим новцем он није кадар издржати још три године дана, јер ако ће добро да се изобрази, „шпецијалну школу“ морао би похађати најмање пет година дана

А да ли би било право, да ми Срби, који се не можемо толико разметати са даровитим сликарима, допустимо, да тај млади уметник, код толико богатих Срба, не сврши своје започете студије?

Њему би се могло бар врло лако помоћи. Знам, да су већ многи наши Срби походили пинакотеку и глиптотеку у Минхену. Ту су видели многе величанствене радове чувених светских сликара. Не би ли који од тих Срба хтели, да за мало новаца дођу до копије од оних слика? Ето тај млади уметник увек би био спреман, да сваку наруџбину врло лепо изради, те тако би Срби дошли до лепа рада, а уметнику би са таким наруџбинама био осигуран опстанак још за ове три године.

Колико су мени његови сликарски радови познати, могу позитивно тврдити, да ће он сваку наруџбину добро израдити. На његовим сликарским радовима приметио сам, да је он врло добар цртач, дакле има једну од најважнијих особина, која је потребна сваком правом уметнику. Поред тога одличног својства, колико сам могао приметити на његовим портретима, он увек тежи не само да што вернije пред очи изнесе спољашњост дотичне особе, него тежи да у портрету изрази целу индивидуалност дотичне особе. У портрету једног старца опазио сам поред врло лепо моделиране главе, још и уметников јаки осећај за боју и хармонију боја, јер је врло лепо извео онај фини прелаз из карактеристичне боје лица у нежнију боју браде и бркова. Види се, да је при полагању сваког тона јако проучавао природу.

За сада само толико о његовој способности. Ако га до године нађем у Минхену, навешћу коју више.

Беч, августа месеца. **Павле Лагарић.**

на шпионажа, то је и он одмах дознао, шта смо закључили и шта је који за њега рекао. Исту нашу колегиницу ишао је после и јавно по сокаци грдио претећи јој и поручујући, да ће је из хармонијског појања срушити. Но по што дотична прилично хармонијског појања зна, то не могаше на њој освету извршити. Сада се свом силом свога немоћног гњева бацио на тројицу најслабијих певача, хотећи да бар на њима искали срце; наиме изради код потпредседника испитне комисије, да само њих тројица полажу испит из хармонијског појања. Но фишек му не упали, јер један од те тројице у први мах не хтеде ући у салу за полагање, но после ипак уђе с том тврдом одлуком, да му изнесе сва његова дела пред комисију. Али међу тим г. Блажек буде о томе извештен, па бојећи се својих дела, изради поново код потпредседника комисије, да сви мушки полажу. При том полагању је, ономе, који га хтеде пред комисијом изобличити, сам помагао и исписивао му на табли имена појединих нота и — није га срушио. После тога га је призвао своме столу и питао га, да ли је задовољан са његовим учитељским понашањем? Осталу двојицу је свалио на три месеца. — Тиме је била ова ствар легла и испитна комисија ништа не дознаде. Али управа истога завода зна за многе друге и горе ствари, па не разумемо, за што ћути. Или, зар га није ове године један приправник јавно нагрдио пред дућаном г. Чеде Милутиновића, зар му није викнуо речи, које овде не можемо поновити, али му је пребачено његово бестидно понашање према приправницима. Зар му није пред самим управитељем довикнуо, како хоће да се љуби са приправницама. Па управа ипак ћути. Ej, Несторовићу и сви, који радисте на установљењу овога завода, устаните да видите шта се ради по њему! Женске саме јавно говоре, да их Блажек сцењује онако, како му се која допадне. Чак неки зли језици говоре, да је лане од двојице приправника добио пар ћуркова и да их није срушио, а ове године, по што му поклона не донесоше, ма да толико исто знају као лане, срушио их. Много се о њему писало, да је сувише слободан према женскима; сведок тога били смо и ми на вел. петак при богослужењу, када је управљао кором, па хотећи да женске у групу скупи, стискивао их је и дрмусао за мишице и том приликом дотицао их се, као случајно, како једном образованом човеку, а особито учитељу ни у ком случају не служи на част. — При конференцији за закључне класе ухватио га је сам преч. г. прота Јован Борота, да је хтео једној женској, сестри угледнијег грађанина Сомборског, да даде много бољу оцену, него што би јој могла изаћи, кад се саберу све оцене из четири полугодишта. То му је одмах и пребацио и упутио га на ред.

За сад оволико држим да ће бити доста, а ако устреба, донећемо још и више података.

Бивши ученик.

ДОПИСИ.

У **Молу** 25. августа. (Избор пароха). Познато ће бити, да је конзисторија, када је дошло до именовања другог пароха нашег, одредила нов избор. Овај акт конзисторијин доиста је колико редак, толико и народу по вољи; јер шта видимо: Конзисторија напушта своје право именовања, право, за које се јерархија тада толико жестоко борила, те га даје скупштини; даје народу одрешене руке поново, да себи бира пастира свога. Појава, односно тај чин конзисторије је леп и само јој може на дику служити.

Познато ће бити штованим читаоцима цењене „Заставе“ књига чика-Новина „Молска Мудровања“, у којој се толико и толико мудровања описује, али морам вам искрено признати, да су сва та мудровања мала спрам овог, које ћу да вам саопштим, наиме: Подиже се једна славна депутација, под предвођењем славног вођа, нашег једног бедног учитеља, те ти браћа управо у Карловце патријарху, односно митрополитском савету, да туже епископа и конзисторију, што су они напустили своје право именовања и дали скупштини, да и опет бира, када то њима, односно њиховом кандидату ама баш ни мало у корист не иде, као што је последњи избор и показао. Ето то су те колосалне глупости, најновије мудровање још новије депутације молске, коме се доиста мора сваки паметан задивити, јер место да иду епископу, да му се захвале, а они га туже. Шта су пак добили из Карловаца, то не треба ником, па ни својим најрођенијима да кажу, него нека — ако им не заседне — прогутају.

Лицем на Велику Госпојину била је инсталација изабраног свештеника Коњевића.

Сутра дан инсталације био је избор пароха, на коме је са више од $^2/_3$ гласова изабран наш омиљени кандидат и овдашњи син Душан Јосимовић. И ако је тај дан био раден, доиста је изгледао као највећи празник, јер, када је народ дочуо за резултат избора, таково је одушевљење у целом селу наступило, да је играло и мало и велико, и старо и младо; једном речи таковог народног, одушевљеног весеља наша општина скоро није запамтила.

А од нашег младог свештеника надамо се, да ће свагда излазити на сусрет правим жељама и тежњама народним.

Један скупштинар.

Народна привреда.

Вредност нашег новог новца.

(Свршетак.)

Вредност немачке марке у крунама и потурама.

	1 пфениг	вреди			$1^1/_6$	пот.
	2	„	„		$2^1/_3$	„
	3	„	„		$3^1/_2$	„
	4	„	„		$4^2/_3$	„
	5	„	„		6	„
	10	„	„		12	„
	20	„	„		24	„
	30	„	„		35	„
	40	„	„		47	„
	50	„	„		59	„
	60	„	„		70	„
	70	„	„		82	„
	80	„	„		94	„
	90	„	„	1 круну	5	„
1 марка		„	„	1 „	17	„
10	„	„	„	11 „	75	„
20	„	„	„	23 „	51	„
30	„	„	„	35 „	26	„
40	„	„	„	47 „	—	„
50	„	„	„	58 „	75	„
60	„	„	„	70 „	52	„
70	„	„	„	82 „	27	„
80	„	„	„	94 „	—	„
100	„	„	„	117 „	50	„
200	„	„	„	235 „	—	„
300	„	„	„	352 „	50	„
400	„	„	„	470 „	—	„
500	„	„	„	587 „	50	„
600	„	„	„	705 „	—	„
700	„	„	„	822 „	50	„
800	„	„	„	940 „	—	„
900	„	„	„	1.057 „	50	„
1.000	„	„	„	1.175 „	—	„

Немачке марке у крунама и потурама.

1 марка	јесте		1 круна	17	потура
2	„	„	2 „	35	„
5	„	„	5 „	87	„
9	„	„	10 „	58	„
10	„	„	11 „	75	„
20	„	„	23 „	51	„
30	„	„	35 „	27	„
40	„	„	47 „	02	„
50	„	„	58 „	78	„
60	„	„	70 „	54	„
70	„	„	82 „	29	„
80	„	„	94 „	05	„
90	„	„	105 „	80	„
100	„	„	117 „	56	„
200	„	„	235 „	12	„
300	„	„	352 „	69	„
400	„	„	470 „	24	„
500	„	„	587 „	81	„
600	„	„	705 „	36	„
700	„	„	822 „	92	„
800	„	„	940 „	50	„
900	„	„	1.058 „	06	„
1.000	„	„	1.175 „	63	„

Вредност круна и потура у немачким маркама и пфенизима.

1 потура	је	$^1/_4$ пфенига	(округло	1 пфениг)	
5	„	„ $4^1/_4$	„	„ 5	„
6	„	„ 5	„		
7	„	„ 6	„		
8	„	„ 7	„		
9	„	„ 8	„		
10	„	„ $8^1/_2$	„	„ 9	„
1 круна				85	пфенига
2	„	„	1 марка	70	„
3	„	„	2 „	55	„
4	„	„	3 „	40	„
5	„	„	4 „	25	„
6	„	„	5 „	10	„
7	„	„	5 „	95	„
8	„	„	6 „	80	„
9	„	„	7 „	65	„
10	„	„	8 „	50	„
100	„	„	85 „	06	„
1.000	„	„	850 „	61	„

Вредност сантима у потурама.

1 сантим	јесте	округло		1	потура
2	„	„	„	2	„
3	„	„	„	3	„
4	„	„	„	4	„
5	„	„	„	5	„
6	„	„	„	5	„
7	„	„	„	6	„
8	„	„	„	8	„
9	„	„	„	9	„
10	„	„	„	10	„
20	„	„	„	19	„
30	„	„	„	29	„
40	„	„	„	39	„
50	„	„	„	47	„
60	„	„	„	57	„
70	„	„	„	66	„
80	„	„	„	76	„
90	„	„	„	86	„

Вредност франака у крунама и потурама.

1 франка	вреди			95	потура
2	„	„	1 круну	90	„
3	„	„	2 „	86	„
4	„	„	3 „	81	„
5	„	„	4 „	76	„
6	„	„	5 „	71	„
7	„	„	6 „	66	„
8	„	„	7 „	62	„
9	„	„	8 „	57	„
10	„	„	9 „	52	„
20	„	„	19 „	05	„
30	„	„	28 „	57	„
40	„	„	38 „	09	„
50	„	„	47 „	61	„
60	„	„	57 „	13	„
70	„	„	66 „	66	„
80	„	„	76 „	18	„
90	„	„	85 „	75	„
100	„	„	95 „	23	„
1.000	„	„	952 „	26	„

Вредност фунти штерлинга у крунама и потурама.

1 фунта	штерл.	вреди	24 круна	2	потура
2	„	„ „	48 „	3	„
3	„	„ „	72 „	5	„
4	„	„ „	96 „	7	„
5	„	„ „	120 „	8	„
6	„	„ „	144 „	10	„
7	„	„ „	168 „	12	„
8	„	„ „	192 „	13	„
9	„	„ „	216 „	15	„
10	„	„ „	240 „	18	„
20	„	„ „	480 „	35	„
30	„	„ „	720 „	53	„
40	„	„ „	960 „	70	„
50	„	„ „	1.200 „	88	„
60	„	„ „	1.440 „	18	„
70	„	„ „	1.681 „	23	„
80	„	„ „	1.921 „	40	„
90	„	„ „	2.161 „	58	„
100	„	„ „	2.401 „	75	„
1.000	„	„ „	24.017 „	43	„

Вредност енглеских шилинга и пенца у крунама и потурама.

(1 фунта штерлинга вреди 20 шилинга; 1 шилинг износи 12 пенца.)

1 пенца	вреди			10	потура
2	„	„		20	„
5	„	„		50	„
8	„	„		80	„
9	„	„		90	„
10	„	„	1 круна		
11	„	„	1 „	10	„
1 шилинг	вреди		1 круна	20	потура
2	„	„	2 „	40	„
3	„	„	3 „	60	„
4	„	„	4 „	80	„
5	„	„	6 „	—	„
6	„	„	7 „	20	„
7	„	„	8 „	40	„
8	„	„	9 „	60	„
9	„	„	10 „	80	„
10	„	„	12 „	—	„
11	„	„	13 „	20	„
12	„	„	14 „	40	„
13	„	„	15 „	60	„
14	„	„	16 „	80	„
15	„	„	18 „	—	„
16	„	„	19 „	20	„
17	„	„	20 „	40	„
18	„	„	21 „	60	„
19	„	„	22 „	80	„

Вредност холандских форината у крунама и потурама.

1 холандска	фор.	вреди		1 круну	98	потура
2	„	„	„	3 „	97	„
3	„	„	„	5 „	95	„
4	„	„	„	7 „	93	„
5	„	„	„	9 „	91	„
6	„	„	„	11 „	90	„
7	„	„	„	13 „	88	„
8	„	„	„	15 „	86	„
9	„	„	„	17 „	84	„
10	„	„	„	19 „	84	„
100	„	„	„	198 „	38	„

У Руми августа 1894.

Прерадио **—в—ћ.**

СРПСКИМ ПЕВАЧКИМ ДРУШТВИМА.

Услед слабог одзива српских певачких друштава са стране, не ће моћи „Српска певачка дружина“ у Темишвару за дан 8. (20.) септембра, на Малу Госпојину закаваму прославу двадесетпетогодишњег свога постанка одржати. На наш братски позив за суделовање при јубиларној светковини стигло је тако мало повољних одговора, да смо се почели прибојавати, да је можда у Српству заборављен овај наш град, који је одгајитељка Доситијева и место старих народних зборова, те смо усамљеност нашу међу туђинством још већма осетили.

Али не попуштајући у добру, решила је „Српска певачка дружина“ у Темишвару не напустити мисао о одржању прославе а тврдо нада се, да нам братска српска певачка друштва не ће ипак на нас заборавити, закључила је исту своју прославу за годину 1895. одложити.

Изричемо своју најтоплију захвалност свима оним певачким друштвима, која су нам своју посету за дан Мале Госпојине пријавила и умољавамо их, да нас својом посетом и до године почаствују.

Извештавајући вас за сада о овоме, примећујемо, да ћемо вас у своје време о дану приређења прославе известити и тада ћемо имати част, да вас још једном умолимо, да на двадесетпетогодишњу прославу „Српске певачке дружине“ у Темишвару доћи изволите и при њој суделујете.

Са братским поздравом.

У име приређивачког одбора.

У Темишвару 20. авг. (1. септ.) 1894.

Душан Берић, перовођа. **Др. Димитријевић,** председник „Српске певачке дружине.“

Вести из места и са стране.

Са Косова на Скадар. Један београдски лист пише: „Наш одважни путник Бранислав Нушић, консул српски у Приштини и познати књижевник, који је баш сада обрадовао српску читалачку публику са својим красним путописом „Крај обала охридског језера“, обишао је, као што је познато, досада сву Стару Србију и Македонију на коњу. Сада је предузео најтежи пут да са Косова пређе преко Дрима, Љуме, Дукађина, Миридита и Малесије и да изађе на обалу јадранскога мора и то све на коњу. То је дакле кроз срце Албаније. Пут двоструко опасан, једно због личне несигурности, а друго због своје вратоломности. Нушић је свега трећи консул од свих разних страних консула, пређашњих и садашњих, који је овај опасан пут учинио. — Како смо сазнали из једног приватног писма Нушић је већ сретно изашао код Скадра на Јандранско море и вратиће се преко Трста у Београд. — Овако смелом и вредном човеку може се само честитати овако редак и нохвалан корак“.

Српске финансије. „Одјек“ пише: „После решења варошког суда, да се поапсе по Чебинчевој афери још неколико невиних људи, српски папири одмах су почели падати на ниже. Да би даље падање курса српским папирима обуставио духовити финансијски администратор, Вук. Ј. Петровић, написао је један чланак у „Виделу“, у коме себе хвали, а радикале куди. Наиме он тврди, да је издао свима чиновницима плате, пенсионарима пенсије, а поред тога постарао се, да све државне подужице на време исплаћује и да одговори свима државним обвезама не само на страни, но и према српским држављанима. Колика доза безобразлука и лажи! Вук Ј. Петровић узео је из ануитетских каса два милијуна динара; узео је све окружне и среске новце у суми преко милијун динара, узео је све државне и приватне депозите, и после свега тога данас има много пензионара, који 4—5 месеци пензије примили нису; има много трговаца, којима Вукашин ни бонове не да. Једна велика трговачка кућа напредњачка у књаз-Михајловој улици има огромно примање од државе и кад затражи новац од Вукашина, пред њима се врата Вукашинове канцеларије затварају. И поред свега тога Вукашин се а са њиме и „Видело“ хвали, како је уредио државне финансије српске. Како је Вукашин уредио српске финансије, за најкраће време показаће курс српских папира на страни.“

Штатистика госпођица. Један мађарски новинар из веће угарске вароши саставио је штатистику о госпођицама његовога места. Из те штатистике вадимо ове бројеве. Свега има девојака између 15 и 30 година **215** од тих су 143 црномањасте 72 плаве. Разне униформе воле њих 122 а цивилно одело 93 а од њих 12 волу лекаре, 21 воли адвокате, 15 апотекаре, 18 учитеље и професоре, 5 инжињере, 10 разне званичнике, 7 земљоделце и 5 попове. Љубавна писма пишу њих 138. За калуђерице се спремају **215**, биће калуђерице зацело . . . ниједна. Дотеривају своју лепоту разним сретствима 193. Падају у несвест 41. Воле дебеле људе 62, мршаве 60. Дугова праве **215**, плаћају своје дугове уредно 66, само интерес 125, никад не плаћају 23. Свој дуг ће оставити мужу да плати 1. Имају жуљеве 189, воле да се шета 212. Кућевне послове врши радо 1, женске ручне послове 54. Никакав посао не воле 160. Читају романе 120. Да им мушки ласкају воле њих 202, а 13 воле мушкима да се удвара. Мираза преко 10.000 фор. има њих 5, преко 5000 ф. њих 10, преко 1000 фор. њих 85; никаква мираза нема њих 115.

Локомотиве с кљуном. Позната је ствар, да код железница успорава брзину тешкоћа просецања ваздуха, услед чега се и троши више горива. На француској прузи Париз—Лијон пуштено је сад 40 ком. нових локомотива за брзе возове, које имају на предњој страни кљун од гвозденог лима савијен под углом од 45 степени. Овај кљун олакшава просецање ваздуха, а тиме се при истом у трошку горива постиже већа брзина, или при старој брзини троши за 10% мање горива. Ове нове локомотиве назване су: „lokomotives á bec“.

Новије вести.

Доле с краљевима! Неки немачки лист јавља из Марijенбурга, да је за време бављења цара Вилијема нађено у Марijенбургу по улицама много белих и жутих листића са натписом: Доле с царем! Живела анархија! Полиција сматра то за неслану шалу, али ипак строго истражује кривце, но без успеха. — Франкфуртске новине доносе вест из Београда, да су железничка кола, у којима се краљ Александар враћао са излета у Ниш, нападнута каменицама. Скоро су сви прозори на железничким колима полупани, али нико није рањен. Ко је тај нападај учинио, за сад се не зна.

Утврђење тројног савеза. Из Лондона јављају, да се у дипломатским круговима говори, како су се између римског — берлинског кабинета измениле пријатељске изјаве, да би се најновији неспоразум уклонио. Утаначено је, да се у беседи при отварању државног сабора немачког и талијанског изреком нагласи, да односи између држава тројнога савеза нису били никад тако срдачни, као што су сада.

Делегације. Чланови угарских делегација држе сутра, у четвртак претконференцију, којом ће се приликом донети закључци у погледу часника и разних извештаја. У средини идуће недеље отпочеће свој рад делегације наше монархије у Будимпешти.

Трговина.

Нови Сад, 30. авг. Пшеница прве каквоће 6 фор. 10 н. Пшеница средња 6 ф. —— н. Пшеница лакша роба 5 ф. 50—80 нов. Наполица 5 ф. 50—— н. Јечам 5 ф. 20—— н. Зоб 5 ф. 50—— н. Кукуруз 5 фор. 60—— н. Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор., дебела паљена 50 ф. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 40 н.
„ средњи . . . 38 н.
„ лаки . . . . 34 н.
Све од 1 килограма.

Теоци . 10—20 ф. по комаду.
Јагњци . 8—12 ф. по пару.
Овци . . 8—16 ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

29. авг. било је 1·74 мет., а 30. авг. је било 1·83 мет.

*

Течај златног и сребрног новца
на будимпештанској берзи
од 27. августа (8. септембра.)

Дукати — — — — — —	5 ф.	88 н.
Наполеондори (20 франака) —	9 ф.	87 н.
Угарска златна рента — — —	121 ф.	65 н.
Аустријска златна рента — —	123 ф.	75 н.
Угарска крунска рента — —	96 ф.	90 н.
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	60 ф.	90 н.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Често се сећам села. И често ми дође, па гледам ове мале беле кућице, гледам ћирицу Станка како мути по селу, гледам оно мало сеоске интелигенције како се миче, како уздише, па чак и како мисли.

И кадгод се удубим у те сеоске успомене, а ја умочим перо у мастило па шарам. Данас ово, сутра оно. Сваким даном по нешто додам, по нешто одузмем, док ми се најпосле не учини да сам нацртао неку сличицу из тог мог села. Кад ми се учини да је добро, а ја и опет умочим перо, па јој и име наденем.

И ето накупих неколико такових сличица, средих их, свезах их, па на корицама написах:

СЛИЧИЦЕ
ИЗ СЕОСКОГ АЛБУМА.

Истина те сличице нису ни мало особитог значаја. Јер нити је дошло до двобоја, нити је ко можда из какве неодољиве љубави скочио у сеоско бунар, нити је најпосле можда до бракоразводних парница гдегод дошло. Не. То је један низ сличица из свакидањег живота сеоске интелигенције, онако нацртане и описане како их човек слободним оком гледа. Свака је за себе нека целина, а све скупа опет једна целина.

Нису до сада нигде штампане. А изнеће до десетак штампаних табака.

Позивам све своје пријатеље и читалачку публику, да се заузму око скупљања претплате на: Сличице из сеоског албума.

Цена је књизи за претплатнике 50 новчића.

Претплату и имена претплатника ваља слати на потписаног.

Имена претплатника ће се штампати. Новац се може дати и кад се књига прими.

Књига ће се довршити за 14 дана.

У Земуну, 30. августа 1894.

Јован Протић.

Излази је:

„ГОЛУБ“
ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.
БР. 17. и 18. — ГОД. XVI.

Садржина:

1. У школу, песма од М. Милановића. 2. Добро се добрим враћа, приповетка, српској младежи приповеда Душан Ђурић срп. нар. учитељ (наставак). 3. Књизи, песма од М. Милановића. 4. Краљ и дете, приповетка, с немачког од Р. Т. Николића. 5. Љубите и своје непријатеље, приповетка, с немачког од Р. Т. Николића. 6. Молитва маленог Српчића, песма од Вл. М. Катурића. 7. Хватање дивљих патака у Јапану, цртица о познавању народа (са сликом). 8. Сунцу, песма од Црнка. 9. Калуђерова крушка, слика из српске прошлости, приповеда Петар Узелац. 10. На странпутици, приповетка у шест песама, написао Раде (свршетак), песма VI. 11. Два гроба, приповетка од Добривоја Т. Поповића. 12. Седи гуслар, песма од В. Ј. Исајловића. 13. Из прошлости, приповетка (свршетак) од Р. М. Тасића. 14. Србин витез, песма од М. С. Поповић-Родољуба. 15. Сиротан, цртица из ђачког живота, од Милана М. Петровић-Грабовца. 16. Моме драгом пријатељу — у туђини — Обраду Бајићу, песма од Богдана Р. Милановић-Крајишника. 17. Биљке што животиње хватају, цртица из природописа (са сликом). 18. Редак пример доброчинства, приповетка с француског, превео Д. Местановић. 19. Голубов весник, доноси 32 занимљиве новости. 20. Сваштице, доноси 4 занимљиве сваштице. 21. Нове књиге и листови, приказује две нове књиге. 22. Коњички скок, саставио Вл. М. Катурић у Билећу (Босна). 23. Ребус, саставио М. Радојковић гимн. у Шапцу (Србија). 24. Ребус, саставио Михаило Николић-Свиларац гимн. Врањска-Бања (Србија). 25. Решење, доноси решење из прошлог броја и саопштава имена решавача. 26. Голубов писмоноша, одговара се њима 8-рици.

„Голуб“ излази у Сомбору два пута месечно на целом табаку велике осмине са сликама и стаје годишње 2 фор. или 5 дин. Уређује га Јов. Благојевић учит. срп. више дев. школе, а издаје књижарница Миливоја Каракашевића, којој се и претплата шиље. Лист се не даје ником на вересију. Још се могу добити сви бројеви од почетка ове године.

Уредништво и наклада „Голуба“.

Изишао је бр. 35.

„СТРАЖИЛОВА“

са овим садржајем:

Песништво: Јелка. Од Алексе Шантића. Дневник једне жене. Од Октава Фељета. — Књижевност: Краљевић Марко и Муса Ћесеција. Приопштио Ст. Р. Делић. — Ковчежић: Књижевне белешке. Белешке о уметности.

Цена је листу на целу годину 5 фор. — За Србију и иноземство 6 фор.

Администрација „Стражилова“.

РЕД ПЛОВИДБЕ

путничких пароброда, важи од 30. јула 1894. године.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: сваки дан у 6½ сахата по подне.

Из Новог Сада у потиске станице: недељом, уторником, четвртком и суботом у 6½ сахата. после подне.

Из Новог Сада у Земун, Београд и Оршаву: сваки дан у 6½ сахата по подне.

Из Новог Сада у Земун, Београд, Оршаву и Галац: недељом, средом и петком у 6½ сахата после подне.

Из Новог Сада у Будимпешту: сваки дан у 5 сах. ујутру.

Нови Сад, 30. јула п. р. 1894.

Отправништво.

РЕД ВОЖЊЕ
ЖЕЛЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА
ВАЖИ ОД 1. МАЈА 1894. ГОД.

I. Од Будимпеште до Београда:

Километара	Станице		Мешовити влак I. II. III.	Брзи влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Будимпешта	полази	1 45	2.35	9.20	7.35	сваког уторника, суботе и недеље
175	Суботица	„	4.56	6.17	5.35	1.46	
193	Чантавир	„	сваког уторника и петка		6.17	2.11	
207	Топола	„		6.50	6 49	2.34	
223	Х. Фекетехеђ	„			7.20	2.56	
234	Врбас-Кула	„		7.21	7.46	3.16	
248	Стари Кер	„		7.36	8.16	3.34	
260	Кисач	„			8 39	3.51	
276	Нови Сад	„	6.40	8.13	9.19	4.19	1.12
279	Петроварадин гр.	„		8.18	9.27	4 25	1.21
281	Петроварадин	„			9.35	4.32	1.31
286	Карловци	„		8.29	9.47	4.41	1.47
296	Чортановци	„			10.09	4.59	2,12
300	Бешка	„		8.48	10.20	5.07	2.25
310	Инђија	„		9.00	10.38	5.21	2.47
318	Стара Пазова	„		9.10	11.03	5.43	
326	Нова Пазова	„			11.18	5.55	
332	Батајница	„			11.31	6.06	
347	Земун	„	7.55	9.41	11.58	6.29	
359	Београд	„	8.04	10.00	12.30	7.05	

2. Од Београда до Будимпеште:

Километара	Станице		Мешовити влак I. II. III.	Брзи влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Београд	полази	7.49	5.26	8.05	2.25	уторником, суботом и недељом
12	Земун	„	7.58	6.06	8.25	2.48	
27	Батајница	„	сваког уторника и петка		9.11	3.40	
34	Нова Пазова	„			9.22	3.55	
41	Стара Пазова	„		6.37	9.35	4.12	
49	Инђија	„		6.47	9.48	4 31	5.43
60	Бешка	„		7.07	10.18	5.08	6 08
64	Чортановци	„			10.26	5.18	6.18
73	Карловци	„		7.24	10.43	5.42	6,52
78	Петроварадин	„			10.53	5.56	7.06
81	Петроварадин гр.	„		3.34	10.59	6.04	7.15
83	Нови Сад	„	9.18	7.47	11.16	6.27	7.23
100	Кисач	„			11.38	7.05	
112	Стари Кер	„		8.16	11.55	7.36	
125	Врбас-Кула	„		8.31	12.18	8·09	
136	Х. Фекетехеђ	„			12.36	8.34	
152	Топола	„		9.00	1.02	9.12	
166	Чантавир	„			1.21	9.41	
185	Суботица	стиже	10.57	9.32	1.45	10.20	
359	Будимпешта	стиже	2.02	1.10	7.37	7.00	

Напомена. Подвучени линијом штампани сати и минути значе ноћно доба и то од **6** сати у вече до **5** сати **59** минута из јутра.

ОГЛАСИ.

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Покретнина М. Костићке. трговкиње у Земуну. За предузеће одлуком кр. котарског суда у Земуну од 1. септембра 1894. број 15068. дозвољене јавне дражбе свеколике имовине, спадајуће у стечајну громаду М. Костић састојеће се из мануфактурне робе и дућанског намештаја, наређујем рок за дан 27. септембар 1894. и следеће дане, сваки дан у 10. сахати пре подне и 3 сахата после подне у дућану презадуженице тим додатком, да ће се ове покретнине редомице по инвентару, по партијама најбољем нудиоцу ма било и испод процењене вредности само за готов новац дати.

У Земуну, 5. септембра 1894.

Кр. јавни бележник
Др. П. Павловић, с. р.
као судбени поверник.

2—2

szám 570.
b. v. 1894.

Árverési hirdetmény.

Alulirot birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhirré teszi, hogy az Ujvidéki kir. járásbiróság 1894. évi 3098 és 3698 számu végzése következtében Ujvidéki szerb segély és takarék egylet ügyvéd által képviselt és Hidelmayer József ja vára Mogits Péra és Mogits Mária ó-futtaki lakosok ellen 220 frt és 125 frt. s jár. erejéig foganatositott kielégitési végrehajtás utján le foglalt és 1000 frt. becsült egy Hoffherr és Schrantzféle Gözkarány és Cséplő ból álló ingoságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az Ujvidéki kir. jbiróság 4922 1894. számu végzese foltán 220 frt. és 125 frt. tőkekövetelése ezek kamatai és biróilag már megállapitott költségek erejéig Ó-Futtakon alperesek lakásán leendő eszközlésére 1894, évi szeptember hó 21. napjának délelőtt 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értermében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

Kelt Ujvidéken 1894. évi augusztus 30. napján.

Basch Sándor
jbiróági végrehajtó.

1—1

ТРАЖИ ПОМОЋНИЧКО МЕСТО.

Подписати разпродајем моју мануфактурну и памучну трговину те стога сам рад мога спомоћника који је код мене трговину изучио и 2 год. као спомоћник вредан и вјеран био у добру кућу га сместити, исти говори српски немецки а и нешто мађарски, и може ступити одма.

У Осеку 26. августа 1894.

ЈОВАН МАРКОВИЋ.

1—2

ОГЛАС.

Јављам поштованим досадањим муштеријама, да сам наставила радњу иза пок. мога мужа под фирмом **Светозара Миловановића** овд. кројача, е их молим, да ми и на даље укажу част својим наруџбинама. На стоваришту имам готових црк. утвари као **одежда, барјака, литија, неба, налоња, стихара, плаштаница, полијелеја, ручних крстова, чирака, кадионица, кандила, рипида** и свега што у ту струку спада. Примају се такођер наруџбине са богатом израдом на **литије, неба, барјаке, одежде, налоње, завесе** и т. д. Наруџбине се отправљају најтачније.

С поштовањем
М. Соколовићка.

3—3

100 ЈУТАРА
КАТАСТРАЛНЕ ОРАЋЕ ЗЕМЉЕ.

Рада Нанковић у Грабовци, котар Рума (у Срему), нуди на продају 100 јутара катастралне ораће земље, парцелирано од 1 до 7. јутара. Купац може одмах у фактични посед ступити. Ако се неби нашао повољан купац, вољан сам дати у закуп на више година. Закупник може одмах такође земљу у уживање добити. 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ПАЈЕ РАДАНОВИЋА
У ОСЕКУ

потребује једног млађег вештог (солидног) помоћника који је поред српског вичан немачком и мађарском језику. 2—3

УПРАВИТЕЉА
ЛЕОПОЛДА ЛАНДЕСМАНА

висок. кр. угар. министарством наставе са правом јавности овлашћена

дечачка школа и васпитни завод
(са шест разреда грађанска школа)
у СУБОТИЦИ (у Бачкој.)

Ова грађанска школа спрема своје питомце за препарандију, трговачку академију, индустријску и кадетску школу; оспособљава их за знања државна, трговачко индустријског подухвата; за чиновнике обезбеђујућих и банкарских завода. Слушаоци ове школе могу прећи у школу шумарско-земљоделску и марвенолекарску. У заводу се учи и говори:

српски, мађарски, немачки и француски.

Брижљиво васпитање, савесна пажња на наклоност, којој струци питомац тежи. Строг надзор. Цене умерене. На захтевање се шаљу програми бесплатно.

Ђаци, који у школама нису успех постигли, или одрасли који би хтели чиновници постати а немају атестата од четврте односно шесте грађанске школе, примају се и савесно припремају, да убрзо дотичне испите положити могу. 10—10

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ДРАГУТИНА БРАУНА
У СТАРОЈ ПАЗОВИ

потребује 1 или 2 шегрта, који могу одмах ступити. 2—3

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Српска православна црквено-школска општина у Новоме Саду издаваће путем јавне дражбе, своју и фундационалну земљу под најам за 1894-5. годину под жито и то:

У понедељак 5. (17.) септембра из јутра у 8 сахати фундационалну земљу Миланковићеву.

У уторак из јутра у 8 сахати на Камендину и Мртваљошу, а по подне у 2 сахата на Ченеју.

Дражба ће се одржати на лицу места а услови се могу у општинској писарници и на дан дражбе на лицу места видети.

У Новом Саду, 29. августа (10. септембра) 1894.

Аркадије Марковић, књиговођа. **П. Попадић,** потпредседник.

1—3

ЗА ИЗДАВАЊЕ
ДВЕ НАМЕШТЕНЕ СОБЕ

свака са одељеним улазом.

Упитати се на главној пијаци бр. 17. у Новом Саду. 3—3

ПРАВИ
МЕДИЦИНСКИ
МАЛАГА-СЕКТ

по анализи ц. кр. штације за пробање вина у Клостернајбургу

ВРЛО ДОБРА, ПРАВА МАЛАГА

као изврсно средство за ојачање слабуњавих болесника, реконвалесцената, деце итд.; против оскудице у крви и слабости у стомаку од особитог дејства.

У 1/1 и 1/2 оригин. флашама и са законито депонираним заштитним маркама

ШПАНСКЕ ВИНАРСКЕ ВЕЛИКЕ РАДЊЕ
VIÑADOR

БЕЧ. ХАМБУРГ.

За тим разна врло фина иноземска вина у оригиналним флашама и по оригиналним ценама.

У Н. САДУ: код гг. Љ. Стефановића (трг. за вина и делик.) Руд. Сукопа (Хотел „Јелисавета.“)

У МИТРОВИЦИ: код гг. Ђорђа Петровића апот. С. Цилића и др. (трг. делик.), Јов. Ковача (пивара рест.) 4—5

Молимо да се пази на марку „Vinador“ и на законски деп. заш. марку, јер се само онда потпуно гарантује, да је вино право и добро.

ДО САД НЕНАДМАШЕНЕ МАЛАРЧИКОВЕ
ПОГАЧИЦЕ ЗА ТАМАЊЕЊЕ ПАЦОВА

јесу сигурно средство, које **пацове, мишеве и кртине** тамани, а није шкодљиво за домаће животиње. У њима нема ни фосфора, ни стрихнина или арсеника, нити другог каквог отрова.

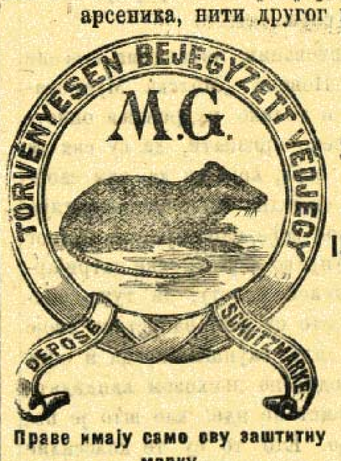

Праве имају само ову заштитну марку.

ЦЕНА:
ОМОТ ЈЕДАН ВЕЛИКИ
30 н. или 60 пот.
ОМОТ ЈЕДАН МАЛИ
15 нов. или 30 пот.

ПРЕПРОДАВАЧИ
имају
СВОЈ РАБАТ.

Наруџбина за пробу, која се састоји из 4 мала или 2 велика омота, шаље се оном, који у напред пошље **80 новч.**, без наплаћивања поштарине.

Правих и свежих ових погачица за тамањење пацова може се добити у свима шпецерајским, гвожђарским и дрогеријским трговинама у Угарској, као и код произвођача

ЂОРЂА МАЛАРЧИКА
(Georg Malártsik, Sátoralja-Ujhely).

5—5

Стоваришта су код: П. Романовића, Нови Сад; Ферд. Бернхајма, Паланка; Јулијуса Баумгартена, Б. Кула; Ант. Кењвеша Тота, Нови Врбас; Јосифа Етингера, Топола; Браће Хоји, Сомбор; Виктора Филипа, Суботица; Армина Франка, Баја; Емериха Нендтвиха, Осек (Доња варош); Лео Шварца, Осек (Горња варош); Младена Чепинца, Даљ; Јосифа Јеленика, Даљ; Морица Вамошера, Ђаково; Јулија Кауфмана, Брод (Славонски); Карла Ф. Прукмајера, Винковци; Стевана Дробца, Вуковар; Петра Бачоновића, Вуковар; Тодора Станића, Шид; Лазара Штерна и Сина, Илок; Лазара Стојановића, Митровица; Морица Полачека, Рума; Станка Палаша, Карловци; Игњата Грубера, Инђија; Стевана В. Петковића, Земун; Љубомира Михајловића, Панчево; Карла Полгара, Панчево; Ф. Луда, Темишвар.

Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.